

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО



ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашинік В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

Ухвалюючи рішення про введення надзвичайного стану, держава має використовувати його як останній засіб урегулювання ситуації, що склалася.

До речі, не може бути підставою для відступу гарантування права на життя, крім випадків смерті внаслідок правомірних воєнних дій, гарантії від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання, від рабства або в підневільного стану та забезпечення гарантії, жодне покарання без закону.

Українська держава вже повідомляла Генерального секретаря Ради Європи про відступ від своїх зобов'язань у сфері забезпечення прав і свобод людини у 2015 і 2018 роках.

Зобов'язання інформування Генерального секретаря Ради Європи про вжиті нею заходи й причини їх вжиття обумовлено Конвенцією з прав людини, як і припинення застосування таких засобів.

Зараз відповідно до Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» (Указ затверджено № 2102-IX від 24.02.2022 р. у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово) на період дії цього стану обмежено конституційні права і свободи людини й громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також введено тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб у межах та обсязі, необхідних для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, передбачених ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

***КОМПАНИЄЦЬ В. В.**, д-р екон. наук, професор,
МАКАСЄЄВ О. В., аспірант,
Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»,
м. Харків, Україна*

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Оцінювання функціонування національної соціально-економічної системи (СЕС), якість її розвитку нерозривно пов'язані з такими характеристиками, як конкурентоспроможність та економічна безпека.

Зазначимо, що Україна в рейтингу Індексу глобальної конкурентоспроможності посідала у 2007 році 69 місце, у 2015 році – 76, а у 2020 році – 85 [1,

с. 11]. Рівень економічної безпеки України, за оцінками фахівців, складав у ті самі роки: 2007 рік – 0,441; 2015 рік – 0,472; 2020 рік – 0,410 (за оптимального значення 1) [2, 3].

З чим пов'язане невисоке значення цих показників? Чому прослідковується їхня негативна динаміка? На ці запитання можна відповісти по-різному, але, на нашу думку, визначальним тут є саме людський фактор.

У центрі будь-якої СЕС знаходиться людина: керівник, підприємець, працівник. Основним багатством сучасного суспільства правомірно вважають кадри. Людський ресурс здатний вивести на позиції лідера в конкурентній боротьбі не лише підприємство, а й галузь, регіон і навіть державу. Саме висока якість кадрів забезпечує стабільне фінансове становище країни та гарантує її економічну безпеку на тривалу перспективу.

Якість розвитку СЕС зазвичай визначають різними людиномірними характеристиками: людський потенціал держави, трудовий потенціал, інтелектуальний потенціал, якість кадрів та ін. Але, на нашу думку, найбільш важливою характеристикою є лідерський потенціал.

Про управлінський (лідерський) потенціал важливо розуміти те, що як функціонування СЕС макrorівня, так і діяльність різних підприємств, у т. ч. бізнес-організацій, знаходиться в значній кореляції із професійними та моральними якостями керівників, адже саме вони визначають стратегії та пріоритети розвитку, ухвалюють рішення, стають взірцем поведінки для своїх підлеглих. До того ж лідер, навіть якщо він не обіймає якусь посаду, усе одно впливає на групу через приклад, переконання, натхнення працівників.

На нашу думку, вирішити складні завдання забезпечення економічної безпеки держави здатне високоякісне ситуаційне лідерство, засноване на використанні чотирьох стилів управління, що вибирають залежно від ситуації та рівня розвитку співробітників. Крім того, незважаючи на зміну середовища, якісний лідер завжди повинен бути не тільки професіоналом, а й моральною особистістю, і це особливо зрозуміло, стикаючись із корупцією.

Відомо, що на рівень конкурентоспроможності і економічну безпеку СЕС впливає таке явище, як корупція, притаманна майже всім державам. В Україні ще до початку воєнних дій, на жаль, накопичилися значні проблеми, пов'язані з розвитком корупції: високі ризики ведення бізнесу, зниження його ефективності; негативний образ України в очах міжнародної спільноти, недовіра та небажання співпрацювати з Україною як із рівним партнером; зниження якості підготовки кадрів для СЕС; економічні втрати для бюджету держави внаслідок різних тіньових схем і, як наслідок, зниження соціальних можливостей держави.

Сучасні теоретичні дослідження та практичні результати діяльності відповідних організацій підтверджують тезу перспективності ролі лідера в

подоланні корупції. Насамперед йдеться про лідерів відповідних антикорупційних структур. Лідерство у процесі формування статусу та надання гарантій антикорупційному підрозділу виражено в розумінні керівником того факту, що антикорупційна робота не дає прибуток, але вона є запобіжником репутаційних і фінансових втрат, які можуть настати в результаті порушення працівниками організації норм антикорупційного законодавства [4].

Проте не менш важливим є факт несприйнятливості корупції з боку лідерів усіх структурних підрозділів будь-яких організацій.

Яскравим прикладом можуть бути антикорупційні заходи Гонконгу. У країні протягом століть хабарництво було традицією. Але багаторічна звичка чиновників і мешканців цього міста-держави брати і давати хабарі була подолана. Для досягнення цього результату влада міста продемонструвала волю, рішучість і послідовність у реалізації антикорупційних заходів, причому незважаючи на особи та посади. Ці антикорупційні заходи Гонконг почав реалізовувати в 1974 році за рівня корупції в державному секторі 94 %. До кінця 1980-х років рівень корупції було зведено до мінімальних значень. Подібні результати спостерігали в Китаї та Сінгапурі в 1980-х роках [5].

Практика демонструє, що недостатньо лише законодавчих ініціатив, економічних важелів – необхідно виховувати культуру доброчесності в усьому суспільстві, формувати інститут морального лідерства [6].

Список використаних джерел

1. Чепелюк М. І. (2020). Індекс глобальної конкурентоспроможності як показник опірності країн світу в умовах глобальної кризи. *Бізнес Інформ*. № 8. С. 6–12.
2. Гріненко А. Ю. Удосконалення механізмів забезпечення економічної безпеки держави: проблеми, тенденції та перспективи розвитку в умовах соціальних трансформацій. Корсунь-Шевченківський: ФОП Майдаченко І. С., 2020. 494 с.
3. У Мінекономіки оцінили економічну безпеку крани: Зеленський ввів у дію Стратегію до 2025 року (2021). *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/08/12/676822/>.
4. Роль лідера у протидії корупції: аналітичний огляд впровадження концепції «TONE AT THE TOP» (2022). URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Rol_lidera_u_protidyii-_koruptsii-_Analitychnyy-_oglyad_vprovadzhennya.pdf.
5. Збірник матеріалів щодо дослідження закордонного досвіду протидії корупції (2020). *Агентство республіки Казахстану щодо протидії корупції*.

URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/anticorruption/press/article/details/2281?lang=ru>.

6. Компанієць В. В. Формування культури доброчесності в суспільстві та бізнес-діяльності (концептуальне осмислення нових світових тенденцій на основі соціокультурної парадигми). *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. № 86. С. 249-265. URL: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/86-1.pdf>.

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.